

O pečet' Josefa Pekaře

VI. část

Poznáte pomník na snímku?

Kde se pomník nachází, kdo ho nechal zřídit a jakou událost připomíná?

Výtvarné řešení pomníku je velmi neobvyklé. Vysvětli, co symbolizuje jeho vrcholek zachycený na snímku.

Stejnou událost na území Mladé Boleslavi připomíná šest dalších pomníků. Vyjmenuj je. Pouze jeden z této šestice pomníků je opravdu monumentální stavbou umístěnou na velmi prominentním místě. V jakém roce byl tento pomník (v původní podobě) odhalen? Kdy a proč došlo k jeho postupné výrazné proměně (uved' dvě zásadní změny podoby pomníku)?

Kde je možné si v současnosti prohlédnout pozůstatky z původní podoby pomníku?

Událost, kterou tento pomník připomíná, je vymezena neobvyklými letopočty. Kterými a proč tomu tak je?

Odpovědi posílejte do neděle 9. června 2024 na e-mail futtera@pekargmb.cz.

Řešení V. části

Poznáte pamětní desku na snímku?

Kde se deska nachází a co připomíná? (2 b.)

Deska se nachází u vchodu do budovy zvláštní školy (v současnosti speciálního pedagogického centra) v ulici Na Celně a připomíná roky výstavby a rekonstrukce budovy.

Část nápisu na desce byla v loňském roce zakryta, naštěstí lze její obsah dohledat. Ocituji celý text, který byl na desce původně umístěn. (3 b.)

„Budova byla postavena v r. 1936–37.

Po těžkém nacistickém náletu

9. 5. 1945

znovuvybudována v r. 1945–47.“

Vysvětli, kvůli jakým zjevně nepřesným údajům uvedeným na nápisu došlo k jeho zakrytí (uved' tradované, ale nepřesné informace, na které odkazoval též nápis na desce, důvody, proč se začaly šířit, a naopak skutečnou příčinu a průběh událostí). (6 b.)

Bezprostředně po zcela nečekaném náletu z 9. května 1945, kdy se již Mladou Boleslaví šířily informace o konci války a který po sobě zanechal desítky, až nízké stovky obětí z řad civilního obyvatelstva, se spontánně začal šířit informace, že se mělo jednat o barbarskou poslední pomstu nacistů na českém národě. Důvěryhodnosti tohoto výkladu napomohl daleko viditelný požár v automobilce, kterou sice zasáhlo jen několik bomb, přesto ale byla pokládána za hlavní cíl náletu. Stejně tak se šířily zprávy, že město bombardovaly letouny bez výsostných znaků (které ale mohly být ve značné výšce stěží viditelné). Tento výklad vyhovoval politické správě jak v období třetí republiky, tak ještě výrazněji za komunistického režimu po roce 1948. Nelze přitom říci, že by byl tento pohled násilně vynucován, při oficiálních příležitostech byl ovšem neustále připomínán a v podstatě o něm nikdo až do 60. let nepochyboval. S oporou v pramenech sovětské provenience lze však s určitostí prohlásit, že nálet provedla Rudá armáda, jejím cílem bylo přerušit komunikace mezi Jičínem, Mladou Boleslaví a Prahou a zastavit tak

ústup německých jednotek, které se pokoušely dostat do amerického zajetí. Nálet se bohužel hrubě nezdařil, respektive nebral ohled na to, že bomby byly shozeny na civilní zástavbu. V Mladé Boleslavi tak mezi oběťmi můžeme napočítat mj. německé vojáky, kteří se v koloně vozidel chystali opustit zdejší kasárna na Jičínské ulici, tak i děti, které si hrály na zahradě právě zmíněné zvláštní školy v bezprostřední blízkosti kasáren.

Kdy a kdo poprvé začal upozorňovat na pravděpodobnou nepřesnost těchto údajů? Jaký vliv měly tyto názory na jeho další kariéru? (4 b.)

Tehdejší mladoboleslavský archivář Karel Herčík začal v polovině 60. let upozorňovat, že dopady bomb v Mladé Boleslavi a okolí zjevně cílily na přerušení komunikačních tepen (nikoliv např. na automobilku, jak se ihned v květnu 1945 tvrdilo), z čehož by vyplývalo, že letecký úder byl namířen primárně proti prchajícím německým jednotkám. Upozorňoval i na to, že německá Luftwaffe již neměla k dispozici potřebné stroje ani letiště. Svoje úvahy prezentoval na besedách a konferencích, tiskem je nepublikoval (jak se někdy mylně uvádí), i tak mu ale byly nadřizenými vytýkány. Po roce 1968 byly pak tyto postoje použity proti Herčíkovi, jenž byl roku 1970 propuštěn ze zaměstnání a nebylo mu umožněno věnovat se nadále profesi historika a archiváře.

Událost, kolem které se odehrálo tolik kontroverzí, dodnes připomíná podoba některých míst v Mladé Boleslavi. Uveď příklad mladoboleslavské ulice, která na první pohled vůbec nevypadá jako samostatná ulice (o jakou ulici se jedná, proč nevypadá jako ulice, čím je to způsobeno a jakou souvislost to má s připomínanou událostí). (5 b.)

Jedná se o ulici Kateřiny Militké na Starém městě. Tato ulice směřující od fary k Železné ulici je tvořena pouze jednou linií domů, na opačné straně ulice (při pohledu od fary vpravo) se nachází parčík nad podzemním parkovištěm. Opticky se tak zdá být ulice již okrajem Staroměstského náměstí, které ale začíná až na úrovni radniční věže. Parčík se totiž nachází na místě někdejšího okresního hejtmanství (umístěného čelem do náměstí) a domů v ulici Kateřiny Militké, které navazovaly na jeho zadní trakt. Celý tento blok byl během náletu z 9. května 1945 silně poškozen, takže všechny budovy byly zbourány a prostranství získalo parkovou úpravu.